

Motion till riksdagen 2018/19:2738

av **Annica Hjerling m.fl. (MP)**

Agenda 2030 – målstyrning mot en hållbar värld

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en parlamentarisk kommitté bör ersätta Agenda 2030-delegationen då den avslutar sitt arbete i mars 2019, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommittén ska ta fram förslag på hur av riksdagen antagna mål som bidrar till att uppfylla Agenda 2030 kan göras styrande och möjliga att utvärdera och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en bilaga bör tas fram till den årliga statsbudgeten med fokus på uppföljning av genomförandet av Agenda 2030 och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ställa krav på kommuner och landsting att årligen redovisa hur de lever upp till Agenda 2030, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Upphandlingsmyndigheten i uppdrag att förstärka kompetensen om upphandling av varor och tjänster inom byggsektorn för att leva upp till Agenda 2030 och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sveriges politik för global utveckling går ut på att de politiska beslut som fattas i Sverige ska bidra till en rättvis och hållbar global utveckling. Den genomförs genom att alla departement tar fram handlingsplaner med konkreta mål för hur de ska bidra till Agenda 2030.

Regeringen har under den gångna mandatperioden drivit på arbetet med Agenda 2030 på flera viktiga sätt. De befintliga miljö kvalitetsmålen kommer, när de genomförs helt, att göra att stora steg tas för att uppfylla Agenda 2030 på miljöområdet.

Detsamma gäller den svenska politiken för global utveckling. Nya miljö kvalitetsmål behöver dock fastställas snart då dessa går ut 2020 och arbetet med att leva upp till Agenda 2030 behöver fortsätta länge efter det. Mycket arbete återstår också för att Sverige ska nå upp till samtliga befintliga miljö kvalitetsmål.

På många områden, särskilt vad gäller de miljörelaterade målen i Agenda 2030, finns utvärderingsbara mål enligt Agenda 2030-delegationen. På andra områden som till exempel politiken för global utveckling och de hälsopolitiska målen behöver det bli tydligare hur målen ska mätas eller genomföras.

Att det allmänna ska främja hållbar utveckling, delaktighet, jämlikhet, motverka diskriminering, ha välfärd som mål och trygga rätten till arbete, bostad och utbildning, står i regeringsformen. Det allmänna ska enligt den också verka för social omsorg, trygghet och goda förutsättningar för hälsa. Från och med 2017 görs också en bredare uppföljning i budgetpropositionen än den rent ekonomiska. Det görs genom 15 indikatorer på välbefinnande.

I budgetpropositionen redovisar regeringen hur arbetet går med att uppfylla de nationella mål för olika sakområden som antagits av riksdagen. Dessa mål täcker in stora delar av Agenda 2030 och för det arbetet framåt. Samtliga mål under Agenda 2030 behöver redovisas på ett liknande sätt. Dels för att riksdagen ska kunna följa genomförandet av Agenda 2030 på alla områden och dels för att det behövs en sammanhållen uppföljning av arbetet för hållbar utveckling, eftersom de olika målen går i varandra och är beroende av varandra.

Offentlig konsumtion står för en stor del av koldioxidutsläppen och miljöpåverkan i allmänhet. Offentlig sektor utgör halva Sveriges BNP och de krav som ställs eller inte ställs på offentlig verksamhet måste därför betraktas för avgörande för uppfyllandet av Agenda 2030. Utöver att agera som ansvarstagande förebild, konsument och arbetsgivare kan staten dessutom styra privat sektor genom lagstiftning. Det faktum att länder och företag världen över arbetar med att leva upp till FN:s hållbarhetsmål, att Sverige är ett starkt exportland, ett generöst biståndsland och en del av EU, ger en unik möjlighet för regeringen att påverka utvecklingen i världen men det förutsätter en god och tydlig styrning av offentlig verksamhet.

Styrning av arbetet med Agenda 2030

Agenda 2030-delegationen kommer att avsluta sitt arbete i mars 2019. I och med det behövs en ny organisation för att driva arbetet framåt. Regeringen ska fortsätta ha ansvaret för att driva på genomförandet av Agenda 2030 i statsförvaltningen. Utöver det behöver det inrättas en parlamentarisk kommitté som ska ha som uppdrag att: Fullfölja arbetet med en nationell målbild för Agenda 2030 och ta fram förslag på hur av riksdagen redan antagna mål, som bidrar till att uppfylla Agenda 2030, kan göras styrande och möjliga att utvärdera.

Kommittén ska vara sammansatt av parlamentariker från samtliga partier i riksdagen och experter på de områden som krävs för att kommittén ska kunna utföra sin uppgift. Det vetenskapliga rådet för hållbar utveckling eller någon annan form av kunskapsbaserat råd bör knytas till kommittén. Kommittén bör ha i uppdrag att arbeta med referensgrupper till exempel från landstings- och kommunsektorn, civilsamhället och näringslivet.

Årlig redovisning av arbetet med Agenda 2030 från stat, landsting och kommun

Det finns en lång och god tradition i Sverige av kommunalt självstyre och självständiga myndigheter. Regeringen har i budgetpropositionen 2018 lagt fast att Agenda 2030 ska genomföras inom ramen för ordinarie styrning och på alla politikområden. Det ska också ges stöd till kommuner och landsting för att förenkla genomförandet. Mot bakgrund av att den offentliga verksamheten står för hälften av BNP i Sverige och att en stor del av detta består av verksamheter i kommuner och landsting krävs en särskild tydlighet i att Agenda 2030 ska genomföras. Därför är det rimligt att ställa krav på stat, landsting och kommuner att de ska redovisa sitt arbete med Agenda 2030 årligen fram till 2030. Eftersom Sveriges kommuner är så olika i storlek är det också nödvändigt att staten ger ett gott stöd och i detta arbete. Det gäller i synnerhet arbetet med offentlig upphandling där det finns stora samordningsvinster med att staten är med och tar fram kriterier som kan användas av hela den offentliga sektorn.

En bilaga ska därför tas fram till den årliga statsbudgeten med fokus på uppföljning av genomförandet av Agenda 2030. Bilagan ska redovisa hur statens arbete med Agenda 2030 fortskrider. Riksdagen ska även ställa krav på kommuner och landsting att årligen redovisa hur de lever upp till Agenda 2030. Sådana krav finns idag på företag med fler än 250 anställda och en omsättning på över 350 miljoner.

Skynda på arbetet med offentlig upphandling och hjälp kommunerna att ställa krav på byggbolagen

Den offentliga sektorns konsumtion utgör 25 procent av BNP och orsakar nästan 40 procent av koldioxidutsläppen som kommer från konsumtion i Sverige. I och med att den offentliga konsumtionen utgör en så stor del av den totala konsumtionen i Sverige är en hållbar konsumtion mycket viktig för att minska utsläppen relaterade till konsumtion.

Att ställa krav utifrån Agenda 2030 i upphandlingen är att ge svenska företag en stabil marknad för varor och tjänster. Det gör att de kan utveckla hållbara affärsmodeller som kan användas på alla marknader som anpassar sig till Agenda 2030. Att inte göra det är att acceptera att svenska skattepengar går till företag vars verksamhet förstör miljön och leder till dåliga arbetsförhållanden över hela världen.

Det mesta av offentliga sektorns konsumtion sker i kommunsektorn. Även om staten har ett tungt ansvar för att köpa hållbara varor och tjänster och bedriva en verksamhet som lever upp till Agenda 2030 är kommunsektorn större och därför viktigare. Kommuners och landstings arbete med Agenda 2030 är avgörande för att nå upp till målen i Agenda 2030 och deras upphandling är en avgörande faktor för att det ska lyckas.

Eftersom Sverige som stat har förbundit sig att leva upp till målen i Agenda 2030 måste också staten ta det yttersta ansvaret för att följa upp arbetet med Agenda 2030 i kommunerna och landstingen och begära årlig redovisning från dem av hur Arbetet med Agenda 2030 fortskrider.

Den i särklass största branschen som levererar till offentlig sektor är byggbranschen. Den är ungefär 3 gånger större, i kronor räknat, än någon av de fyra andra största branscherna: kollektivtrafik, fastigheter, skola och omsorg. De stora svenska byggbolagen är globala bolag som kan vara pådrivande för utvecklingen i resten av Europa och

stora delar av världen. Upphandlingsmyndigheten måste därför snarast få i uppdrag av regeringen att i att förstärka kompetensen om upphandling av varor och tjänster inom byggsektorn på samma sätt som gjorts vad gäller livsmedel och måltidstjänster. Myndighetens arbete med att ge stöd till kommuner och landsting vad gäller upphandling behöver prioriteras.

Annica Hjerling (MP)

Maria Gardfjell (MP)

Rebecka Le Moine (MP)

Elisabeth Falkhaven (MP)

Emma Hult (MP)

Janine Alm Ericson (MP)